

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมอาหารของชาวม้ง : อดีตและปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูล แหล่งที่มาของอาหาร การเตรียมอาหาร วิธีการปรุง อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาหาร การจัดเสิร์ฟ การรับประทานอาหาร และความเชื่อเรื่องอาหารของชาวม้ง โดยมีวิธีการดำเนินการศึกษาดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ชาวม้ง หมู่บ้านแม่แจ๊ะ ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 468 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจง จำนวน 70 คน จาก 70 ครัวเรือน (อุเทน ปัญโญ, 2548) ซึ่งมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. อายุ 15 ปีขึ้นไป
2. สามารถพูดโต้ตอบและให้ข้อมูลได้
3. มีประสบการณ์ในการประกอบอาหาร
4. มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ หมู่บ้านแม่แจ๊ะ ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
5. เต็มใจให้ข้อมูลวัฒนธรรมอาหาร ผู้ให้ข้อมูลวัฒนธรรมในปัจจุบันอายุตั้งแต่ 15-50 ปี และให้ข้อมูลวัฒนธรรมในอดีตอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้เครื่องมือ 4 ชนิด คือ

1. แบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีเรื่อง เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ เช่น หม้อหุงข้าว ตู้เย็น โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมอาหาร ซึ่งครอบคลุมถึง ผู้รับผิดชอบ แหล่งที่มาของวัตถุดิบ การเตรียมอาหาร วิธีการปรุงอาหาร อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาหาร การเสิร์ฟอาหาร การรับประทานอาหาร และความเชื่อเรื่องอาหารของชาวม้ง ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

2. แบบบันทึกการสังเกต การเตรียมอาหาร วิธีการปรุง อุปกรณ์ที่ใช้ในการปรุงอาหาร การกินอาหาร อาหารที่นิยมในชีวิตประจำวัน และการใช้อุปกรณ์สมัยใหม่ ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

3. กล้องถ่ายภาพนิ่ง สำหรับใช้บันทึกภาพที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาหารทุกอย่าง

4. เครื่องบันทึกเสียง สำหรับใช้ประกอบการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาหาร

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไข

การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์ ที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มชาวม้ง บ้านแม่ตะละ ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 คน โดยสัมภาษณ์กลุ่มวัฒนธรรมอาหารในปัจจุบัน จำนวน 5 คน และกลุ่มวัฒนธรรมอาหารในอดีต จำนวน 5 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง ด้วยการสัมภาษณ์ซ้ำ 2 ครั้ง ซึ่งครั้งที่ 1 ทำการสัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2550 และครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2550 ตรวจสอบและปรับปรุงภาษาก่อนใช้เก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง พร้อมทั้งมีผู้ช่วย 1 คน ระหว่างวันที่ 20 เมษายน 2550 ถึง 20 พฤษภาคม 2550

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และหาค่าร้อยละ

การพิทักษ์สิทธิ

ผู้ศึกษาได้ชี้แจงการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง ได้แจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแจ้งให้ทราบถึงสิทธิที่จะรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการศึกษาในครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างสามารถ ถอนตัวออกจากการศึกษาในระหว่างดำเนินการโดยไม่เกิดผลเสียต่อกลุ่มตัวอย่างไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบรับการให้ความร่วมมือและลงชื่อในใบยินยอมแล้วผู้ศึกษาจึงเก็บข้อมูล

ข้อจำกัดในการศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่างอายุต่ำกว่า 50 ปี ให้ข้อมูลวิถีชนธรมอาหารในปัจจุบันเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 50 ปี ไม่ทราบข้อมูลวิถีชนธรมอาหารในอดีต
2. กลุ่มตัวอย่างอายุมากกว่า 51 ปีขึ้นไป ให้ข้อมูลวิถีชนธรมอาหารในอดีต เนื่องจากไม่ทราบวิถีชนธรมอาหารในปัจจุบันและใช้ลูกหลานเป็นผู้จัดหาหรือซื้อให้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved